

**«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама
Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Советы
КАРАРЫ**

2022 елның 28 июненнән

№ 67

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында Нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә бюджет процессын жайга салу өлешендә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Уставының 87, 88 статьяларына таянып «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Советы карар чыгарды:

1. «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында Нигезләмәне, кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карарны Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми сайтында бастырырга (<http://pravo.tatarstan.ru>).

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге башлыгы урынбасары Дәүләтшин Раил Хәмит улына йөкләргә.

**«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Башлыгы,
«Татарстан Республикасы Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Советы рәисе**

Н.А.Вазыйхов

Татарстан Республикасы Кама Тамагы
муниципаль районы
«Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы»
муниципаль берәмлеге Советының 2022елның
28 июнендәге 67 номерлы карарына кушымта

**«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама
Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә бюджет
процессы турында
НИГЕЗЛӘМӘ**

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Әлеге Нигезләмә белән көйләнгән хокук мөнәсәбәтләре.

Әлеге Нигезләмә «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге уставы (алга таба - жирлек) Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында жирлек бюджетын бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору барышында, шулай ук жирлекнең муниципаль бурычлары белән идарә итү һәм муниципаль хисаплашуларны гамәлгә ашыру барышында барлыкка килә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала.

2 статья. Жирлектә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен гамәлгә ашыруның хокукый нигезләре.

Бюджет хокук мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка актлары һәм жирлекнең вәкилләкле органы нигезендә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар.

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексы билгеләгән мәгънәләрендә кулланыла.

4 статья. Жирлек бюджетының хокукый рәвеше.

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге бюджеты (алга таба жирлек бюджеты тексты буенча) «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Советы карары (алга таба -Жирлек Советы) формасында эшләнә һәм раслана.

Жирлек бюджеты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

Жирлек бюджеты проектын төзү Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогы башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә (алга таба текст буенча - Жирлекнең башкарма комитеты) Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм аның таләпләрен үтәү белән кабул ителә торган Жирлек Советының хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жирлек Советының бюджет турындагы карары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, жирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

5 статья. Жирлектә Россия Федерациясенен бюджет классификациясен куллану.

1. Жирлек бюджеты проектын төзегәндә, жирлек бюджеты үтәлеше, жирлек бюджеты үтәлеше, аның үтәлеше турында хисаплылык формалаштыру вакытында жирлек бюджеты күрсәткечләренең Россия Федерациясе бюджет кодексы һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган норматив хокукый актлар нигезендә Россия Федерациясенен бюджет классификациясе кулланыла.

2. Жирлек бюджетын формалаштырганда, раслаганда һәм үтәгәндә Россия Федерациясенен бюджет законнары белән билгеләнгән нормативлар нигезендә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында бүленә торган керемнәр буенча бюджет керемнәрен баш администраторлары кодларының дәвамлылыгы тәмин ителә.

6 статья. Бюджет процессы принциплары.

Жирлектә бюджет процессы Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациясе бюджет системасының бердәмлеге;
- керемнәр һәм чыгымнар һәм бюджет кытлыкларын финанслау чыганаclarын аеру;
- бюджетларның мөстәкыйльлеге;
- бюджетлар кытлыкларын финанслау керемнәрен, чыгымнарын һәм чыганаclarын чагылдыру тулылыгы;
- жирлек бюджетының баланслылыгы;
- бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарының гомуми (жыелма) каплауы;
- үтә күренмәлелек (ачыклык);
- бюджетның дөреслеге;
- адреслылык һәм бюджет акчаларының максатчан характерда булуы;
- чыгымнарның бирелгәнлеге;
- кассаның бердәмлеге;
- бюджет процессында гражданның катнашуы.

7 статья. Жирлектә бюджет процессының төп этаплары.

Жирлектә бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-иқтисадый үсеш фаразларын, бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына эшләү;
- бюджет проектын төзү;
- жирлек бюджеты проекты һәм жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисап буенча гавами тыңлаулар үткәрү;
- бюджетны карау һәм раслау;
- жирлек бюджетын үтәү;
- бюджет турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- бюджет үтәлеше турындагы хисапны раслау;
- муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру.

8 статья. Бюджет процессында катнашучылар.

Жирлектә бюджет процессында түбәндәгеләр катнаша:

- жирлек Советы;
  - жирлек башлыгы;
  - Жирлекнең башкарма комитеты;
  - тышкы муниципаль финанс контроле органы (алга таба - районның контроль-хисап палатасы);
  - бюджет акчаларының баш бүлүчеләре;
  - бюджет акчаларын бүлүчеләр;
  - бюджет акчаларын алучылар;
  - бюджет керемнәренә баш администраторлары (администраторлары);
  - бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары (администраторлары);
- Россия Федерациясенә бюджет законнары белән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, жирлектә бюджет процессын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча бюджет вәкаләтләре йөкләнгән башка органнар.

9 статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре.

1. Жирлек Советы Поселение бюджетын һәм аның үтәләше турындагы хисапларны карый һәм раслый. үткәрелә торган тыңлаулар барышында һәм депутат гарызнамәләренә бәйлә рәвештә жирлек бюджетын үтәүнең аерым мәсьәләләрен карау барышында контрольне гамәлгә ашыра, Россия Федерациясә Бюджет кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, Жирлек Уставы нигезендә, әлегә Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

Жирлек советына Россия Федерациясә Конституциясендә, Россия Федерациясә Бюджет кодексында, Россия Федерациясенә һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бюджет мәсьәләләре буенча компетенция чикләрендә аның вәкаләтләрен тәмин итү өчен кирәкле барлык мәгълүмат жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан биреләргә тиеш.

2. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек бюджеты проекттын төзүне тәмин итә, аны кирәкле документлар һәм материаллар белән жирлек Советына раслауга кертә, жирлек бюджетының үтәләшен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәмин итә, жирлек бюджетының жирлек Советына раслауга үтәләше турында хисап тапшыра, муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә, Россия Федерациясә Бюджет кодексында, әлегә Нигезләмәдә һәм (яисә) алар нигезендә бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

3. Контроль-хисап палатасы Россия Федерациясә Бюджет кодексында билгеләнгән бюджет вәкаләтләрен, шулай ук бюджет вәкаләтләрен түбәндәгеләр буенча гамәлгә ашыра:

бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен һәм нәтижәлелеген билгеләүгә юнәлдерелгән нәтижәлелеген аудит;

бюджет турындагы карарларның, бюджет законнарындагы башка норматив хокукый актларның проектларын, шул исәптән бюджет күрсәткечләренә (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләлеген тикшерү;

муниципаль программаларга экспертиза ясау;

бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган тайпылышларны бетерү һәм аны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бюджет керемнәренә баш администраторлары, эчке финанс аудиты бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш

администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

«Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән башка мәсьәләләр.

Әлеге пунктта каралган контроль-хисап палатасының бюджет вәкаләтләре «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән нигезләмәләренә үтәп гамәлгә ашырыла.

4. Бюджет акчаларының баш бүлүчесе:

расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәләлеген, адреслылыгын һәм максатчан характерын тәмин итә;

ана буйсынучы күрсәтмәләр бирүчеләрнең һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

бюджет йөкләмәләренең һәм бюджет ассигнованиеләренең үзенә расланган лимитлары чикләрендә башкарылырга тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне төзи;

бюджет язмасын төзи һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләре лимитларын ведомство карамагындагы күрсәтмә бирүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар буенча бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

казна учреждениеләре булып торучы бюджет акчаларын алучыларның бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

муниципаль биремнәрне үтәүне формалаштыра, раслый һәм тикшереп тора;

максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрен, субвенцияләрен һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләрен һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәмин итә;

бюджет акчаларын баш бүлүченең бюджет хисабын төзи;

ана буйсынучы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча муниципаль берәмлек исемненән тиешенчә җавап бирә;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актларда билгеләнгән бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

5. Бюджет чараларын гамәлгә ашыру:

бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра;

бюджет ассигнованиеләрен, бюджет акчаларын алучыларга һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга бюджет йөкләмәләре лимитларын бүлә һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;

бюджет акчаларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча үз карамагында булган төп бүлүчегә тәкъдимнәр кертә;

максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләрен, субвенцияләрен һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләрен һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә

билгелэнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәмин итә;

бюджет акчаларының тиешле баш күрсәтмәсендә билгелэнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчалары баш урнаштыручының үз карамагында булган аерым бюджет вәкаләтләрэн гамәлгә ашыра.

6. Бюджет чараларын алучы түбәндәге бюджет вәкаләтләрэнә ия:

бюджет катнашмасын төзи һәм үти;

бюджет йөкләмәләрэнә һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрэнә китерелгән лимитлары чикләрэндә бюджет йөкләмәләрэн кабул итә һәм (яисә) үти;

үзенә каралган бюджет ассигнованиеләрэнә нәтижәләлеген, максатчан файдалануын тәмин итә;

бюджет язмаларын үзгәртү буенча тәкъдимнәрне баш күрсәтмә бирүчегә (күрсәтмә бирүчегә) кертә;

бюджет исәбен алып бара (бюджет исәбен алып баруны тәмин итә) йә килешү нигезендә бу вәкаләтне башка учреждениегә (үзәкләштерелгән бухгалтериягә) тапшыра;

бюджет хисабын төзи (бюджет хисаплылыгын булдыруны тәмин итә) һәм бюджет акчаларын алучының тиешле баш күрсәтмә бирүчегә (күрсәтмә бирүчегә) бюджет хисаплылыгын тапшыра;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә бюджет хокук мөнәсәбәтләрэн жайга сала торган муниципаль хокукый актларда кабул ителгән башка вәкаләтләрне башкара.

7. Жирле бюджет керемнәрэнә баш администраторы:

аңа буйсынган бюджет керемнәрэнә администраторлары исемлеген төзи;

касса планын төзү һәм алып бару өчен белешмәләр бирә;

жирлек бюджеты керемнәрэнә баш администраторын формалаштыра һәм аның бюджет хисабын тапшыра;

бюджет хокук мөнәсәбәтләрэн жайга сала торган Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм алар нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актларда билгелэнгән бүтән бюджет вәкаләтләрэн гамәлгә ашыра.

8. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы:

аңа буйсынучы администраторлар исемлеген жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларын төзи;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча, бюджетның бердәм счетындагы акчаларның калдыклары белән идарә итү операцияләрэннән тыш, керемнәр һәм түләүләр планлаштыра (фаразлый);

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларын каплау өчен билгелэнгән ассигнованиеләрдән файдалануның адреслылыгын һәм аның карамагына бирелгән максатчан характерын тәмин итә;

бюджет ассигнованиеләрэн жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының ведомство администраторлары буенча бүлә һәм жирлек бюджетының тиешле өлешен башкара;

жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторының бюджет хисабын төзи;

9. Эчке финанс аудитын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча бюджет процессында аерым катнашучыларның бюджет вәкаләтләрә Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

10 статья. Бюджет керемнәре.

1. Жирлек бюджеты керемнәре салымнар һәм жыемнар турындагы Россия Федерациясе законнары, салымнар һәм жыемнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив-хокукий актлары нигезендә төзелә.

2. Жирлек Советының жирле салымнар турында карар, жирле бюджетлар керемнәрен үзгәртүгә китерә торган, жирле бюджетлар керемнәрен үзгәртүгә китерә торган, чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты кертелгәнче чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек Советына кертелгәнче кабул ителергә тиеш.

11 статья. Бюджет чыгымнары

Бюджет чыгымнарын формалаштыру Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен чикләүгә бәйле чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларны үтәү Россия Федерациясе законнары нигезендә халыкара һәм башка шартнамәләргә һәм килешүләргә ярашлы рәвештә чираттагы финанс елында һәм план чорында жирлек бюджеты акчалары исәбәннән башкарылырга тиеш.

12 статья. Резерв фонды.

Жирлек бюджетының чыгым өлешендә бюджет турындагы карарда расланган бюджет күләменә 3 проценты күләмендә жирлек башкарма комитетының резерв фонды төзелергә мөмкин.

Резерв фонды акчаларын тоту тәртибе жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Жирлекнең башкарма комитеты квартал саен резерв фонды акчаларын тоту турында жирлек Советына хәбәр итә.

13 статья. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар китерүгә, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру.

1. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар кайтартуға, эшләр башкаруға, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен заказлар урнаштыру турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә башкарыла.

2. Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындагы 3 пункттында билгеләнгән очраклардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

14 статья. Жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганаclarы составына түбәндәгеләр керә:

номиналь бәясә Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә урнаштырудан кергән чаралар һәм аларны каплауға юнәлдерелгән чаралар арасында аерма;

жәлеп ителгән һәм жирлек тарафыннан юкка чыгарылган кредит оешмалары арасындагы аерма Россия Федерациясе валютасында;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан жирлек бюджетына бирелгән бюджет кредитлары белән жәлеп ителгән һәм юкка чыгарылган жирлек арасындагы аерма;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның башка чыганакалары.

Жирлек бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганакалары составына түбэндәгеләр керә:

акцияләр сатудан һәм жирлек милкендәге капиталда катнашуның башка рәвешләреннән керүләр;

жирлек бюджеты чаралары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләрне үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китергән йә бенефициарның принципалга таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында жирлек гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме;

Россия Федерациясе валютасында жирлекнең башка бурыч йөкләмәләрен каплауга юнәлдерелә торган чаралар күләме;

юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитлары суммалары арасында аерма;

Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар һәм жирлек бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасында аерма;

жирлек бюджетының бердәм счетыннан күчерелгән акчалар һәм жирлек бюджетының бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләрен үткәргәндә жирлек бюджетының бердәм счетына күчерелгән акчалар арасында аерма.

Хисап финанс елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләмендә агымдагы финанс елы башына жирлек бюджетының калган средстволары агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук жирлек Советының хокукый акты билгеләгән күләмдә жибәрелә, агымдагы финанс елында жирлек исемнән төзелгән муниципаль контрактлар өчен товарлар кайтаруға, эшләр башкаруға, хезмәтләр күрсәтүгә тотылган өчен түләү өчен вакытлыча касса өзеклекләрен каплауга һәм бюджет ассигнованиеләрен каплауга, хисап финанс елында шул муниципаль контрактлар шартлары нигезендә түләнергә тиешле хезмәтләрне күрсәтүгә, хисаплы финанс елында субсидияләр бирү өчен бюджет ассигнованиеләрен бирү өчен кирәкле сумма чикләрендә башкарылган финанс елына бюджет ассигнованиеләрен арттыруға жибәрелергә мөмкин.

Жирлек бюджетының бердәм счетындагы акчаларның калган өлешләре белән идарә итү буенча операцияләр составына жирлек булган һәм район финанс-бюджет палатасында шәхси счетлары ачылган оешмаларның акчаларын жәлеп итү һәм кире кайтару кертелә. Жирлек бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганакалары составына түбэндәгеләр керә:

Россия Федерациясеннән һәм жирлек тарафыннан кире кайтарылган максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында бирелгән бюджет кредитлары арасында аерма;

максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясенә бирелгән чит ил валютасында жирлекнең муниципаль гарантияләрен үтәүгә юнәлтелгән чаралар күләме, муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китергән очракта.

15 статья. Жирлекнең муниципаль бурычы структурасы.

Жирлекнең озак бурычлары түбэндәгеләр буенча йөкләмәләр рәвешендә яшәргә мөмкин:

- 1) жирлекнең кыйммәтле кәгазьләренә (муниципаль кыйммәтле кәгазьләргә);
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;
- 3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитларына;

4) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитларга;

5) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән жирлек гарантияләренә (муниципаль гарантияләргә);

б) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында Россия Федерациясе чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләргә;

7) Россия Федерациясе Бюджет кодексын гамәлгә керткәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләренә.

Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) жирлек кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) Россия Федерациясе валютасында йөкләмәләре күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме, алар буенча йөкләмәләр Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән;

3) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында бирелгән кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) жирлекнең Россия Федерациясе валютасында юкка чыгарылмаган башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән чит ил валютасында бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Жирлекнең озак сроклы бурычлары кыска сроклы (кимендә бер ел), уртача сроклы (бер елдан биш елга кадәр) һәм озак сроклы (биштән алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

16 статья. Жирлекнең Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан алу.

1. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль бурыч йөкләмәсе, жирлек Советы карарында бүтәне каралмаган булса, түләүгә (шарт белән билгеләнгән йөкләмәләренә һәм жирлекнең муниципаль хокукый актларын үтәмәгән) өч ел дәвамында күрсәтелмәгән очракта, күрсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр жирлек Советы карары белән башкасы каралмаган булса, муниципаль бурыч йөкләмәсе тулысынча юкка чыгарыла һәм муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

Жирлекнең муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләренә туктату нигезе булган вакыйгалар (хәлләр) килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар (хәлләр) килеп житү (һөжүм итү турында белешмәләр алу) дәрәжәсе буенча муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

2. Әлеге статьяның 1 пунктының беренче абзацында күрсәтелгән сроклар тәмамланганнан соң жирле администрация Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән

муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан исәптән чыгару турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан исемлек Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча исемлеккә кертелә торган муниципаль бурыч күләмен жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarында исемлек кертемнәрен чагылдырмыйча гына аларны сызып ташлау суммасына киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча йөкләмәләргә, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Реструктурлаштырылган, шулай ук юкка чыгарылган (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан алу Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Түләү датасы башланганчы муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне эмиссияләү шартлары нигезендә аларны тулысынча эмитацияләгән орган тарафыннан сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмашу нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару күрсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда юкка чыгарылган дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр Эмитенты аларны юкка чыгару датасы башланганчы сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләрне алмаштыру нәтижәсендә алынган) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөкләмәләр үтәлгән дип танырга хокуклы.

17 статья. Муниципаль алынмалар.

1. Жирлекнең муниципаль эчке хисаплашулары дигәндә, муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә жирлек исеменнән заем акчаларын жирле бюджетка жәлеп итү аңлашыла, алар буенча Россия Федерациясе валютасында белдерелгән заемщик буларак жирлекнең бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

2. Жирлекнең муниципаль тышкы алынмалары дигәндә, Россия Федерациясе тарафыннан чит ил максатчан кредитларыннан файдалану кысаларында жирлек исеменнән жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү аңлашыла, алар буенча чит ил валютасында белдерелгән жирлекнең Россия Федерациясе алдындагы бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы алынмалар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм жирлек уставы нигезендә жирлек исеменнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы жирлек башкарма комитетына карый.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгәндә жирлек тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) жирлекнең бурыч йөкләмәләре буенча срогы чыккан бурыч булмау;

2) жирлек тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән дәрәжәдән түбәнрәк кредит рейтингы алынган, исемлеге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган юридик затларның берәрсеннән яисә берничә эшчәнлеген гамәлгә ашыручы заттан.

6. жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль хисаплашуларны гамәлгә ашырырга, жирлекнең озак тотрыклылыгы күрсәткечләре күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә,

жирлекне бурыч тотрыклылыгы дәрәжәсе түбән булган заемщиклар төркеменә кертергә мөмкинлек бирә торган дәрәжәләргә кадәр муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. Жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы уртача булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль алынмаларны гамәлгә ашырырга, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы белән муниципаль һәм тышкы алынмалар, чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы.

8. жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль хисаплашуларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пункттында каралган жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләре күрсәткечләрен арттыруга китерә торган күләмнәрдә муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, кредит оешмаларынан кредитлар рәвешендә һәм жирлекнең кыйммәтле кәгазьләрен жирлекнең бурыч йөкләмәләрен рефинанслау максатларында гына, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пункттында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясындагы 7 пункттында каралган жирлекнең түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан максатчан бюджет кредитлары рәвешендә гамәлгә ашырырга хокуклы.

10. жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемщиклар төркеменә керткән очракта, муниципаль тышкы алынмаларны гамәлгә ашырырга һәм чит ил валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

11. жирлек, аны Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән булган заемчылар төркеменә керткән очракта, муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләре Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы тарафыннан муниципаль эчке алынмалар, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр, чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль гарантияләр, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертелгән очракта гына, Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы.

12. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пункттында каралган жирлекнең түләү сәләтен торгызу планы кысаларында бирелгән Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан максатчан бюджет кредитлары буенча жирлек йөкләмәләрен реструктуризацияләү рөхсәт ителми.

18 статья. Чит ил валютасында жирлек тарафыннан хисаплашулар һәм гарантияләр бирү үзенчәлекләре.

Жирлек Россия Федерациясенә чит ил валютасында алган акчаларын Россия Федерациясеннән алып, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алып, чит ил кредитларынан жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитларынан файдалану кысаларында гына чит ил валютасында гарантияләр бирергә хокуклы.

19 статья. Муниципаль алынмаларның иң чик күләме.

1. Тиешле финанс елына муниципаль алынмаларны алуның иң чик күләме дигәндә тиешле финанс елына муниципаль акчаларны жирлек бюджетына эчке һәм тышкы алынмалар программалары буенча жәлеп итүнең жыелма күләме аңлашыла.

2. Жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып, чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы үзләштерүләр программалары белән билгеләнә һәм тиешле финанс елына жирле бюджет турындагы карар белән расланган акчаларның гомуми суммасыннан артмаска тиеш.

3. Әгәр жирлекнең хисап финанс елында алынган гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның гомуми суммасыннан һәм ағымдагы финанс елына салымнарның чик күләмен киметеп, күрсәтелгән өстенлек суммасында жирле бюджетның финанс елы йомгалары буенча жирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләмнәреннән арткан булса.

20 статья. Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм жирлекнең бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләренең чик күрсәткечләре.

1. Жирле бюджет турында карар белән муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) өске чикләре (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел елында (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына торышы буенча) билгеләнә, шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге, чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча (жирлекнең чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булганда) күрсәтелә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (жирлекнең чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) әлегә статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләргә үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч күләме жирле бюджет турындагы карар белән чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) расланган жирле бюджет керемнәренең, физик затлар керемнәренә салымнан түләүләренең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең гомуми күләменнән артмаска тиеш.

4. Жирлеккә карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пункттында каралган чаралар күрелгән очракта, бурыч күләме жирле бюджет турындагы карар белән расланган чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет керемнәренең гомуми күләменә 50 процентыннан артмаска тиеш, физик затлар керемнәренә салымнан түләүләренең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренең расланган күләмен исәпкә алмыйча.

5. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме түбәндәге таләпләргә үтәгәндә жирле бюджет турындагы карар белән раслана:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган чыгымнар күләменнән тыш, тиешле бюджет чыгымнарының гомуми күләменә чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы белән расланган 10 проценттан артмаска тиеш;

2) чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы карар белән расланган чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль бурычны каплау һәм аңа хезмәт күрсәтү буенча түләүләренең еллык суммасы (чираттагы финанс елына) жирле бюджетның салым,

салым булмаган керемнәренәң гомуми күләменәң һәм Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләренәң гомуми күләменәң жирле бюджет турындагы карары (чираттагы финанс елына) белән расланган 20 проценттан артмаска тиеш; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә, киләсе финанс елында һәм план чорыннан соң бурычларны вакытыннан алда каплауга җибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алынмый.

21 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы.

1. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы, түбәндәге белешмәләренә күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт:

1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләр һәм алар тәмин итә торган йөкләмәләр валютасы;

3) гарантияләренәң гомуми күләме;

4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау);

5) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәмин ителә торган йөкләмәләр күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

3. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

22 статья. Муниципаль тышкы алынмалар программасы.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алынмалар программасы максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында һәм (яисә) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) чит ил валютасында бюджет кредитларын куллану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында жәлеп ителә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында федераль бюджеттан чит ил валютасында бюджет валютасына жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурычларны каплау күләме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында жирле бюджеттан чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча барлыкка килгән чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) җирлекнең бурыч йөкләмәләрен каплау күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы алынмалар программасы жирле бюджет турындагы карарга чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) кушымта булып тора.

23 статья. Муниципаль эчке алынмалар программасы.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) гамәлгә ашырыла торган һәм (яисә) түләнелә торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке алынмалар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке алынмалар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында), тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке үзләштерүләренә башкарган

барлыкка килә торган бурычларны каплауның иң чик сроклары һәм жирлек бюджетына акчалар жәлеп итү күләмнәре;

2) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча каплау күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке алынмалар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына тиешле бюджет турындагы карарга кушымта булып тора (чираттагы финанс елы).

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткөрү муниципаль эчке алынмалар программасында чагылмый.

24 статья. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы.

1. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы, түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп, чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр исемлегеннән гыйбарәт: 1) гарантиянең һәр юнәлеш (максатлар), категорияләр (төркемнәр) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максатлары) буенча гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) принципалларга гарантның регресс таләбе хокукы булу (булмау);

4) гарантияләр бирүнең һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

25 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыруның иң чик күләмнәре.

Номиналь бәя буенча чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елында (чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең иң чик күләмнәре, тиешле бюджет турында карар белән билгеләнгән муниципаль эчке бурычның өске чикләре нигезендә, жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

26 статья. Муниципаль гарантияләр.

1. Муниципаль гарантия шартнамәдән яисә башка алыш-бирештән (төп йөкләмәләрдән) барлыкка килгән бенефициар алдында аның акчалата йөкләмәләре принцибын тиешенчә үтәүне тәмин итә.

2. Муниципаль гарантия принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне тәмин итми, шул исәптән аларны вакытыннан алда башкару йә бурычларны үтәү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгаларны (хәлләрне) вакытыннан алда үтәүне тәмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма рәвешә мәжбүри.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмәләр суммасы күрсәтелгән валютада бирелә һәм башкарыла.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант гарантия суммасы чикләрендә үзе тәмин иткән йөкләмә буенча субсидия жаваплылығына ия.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) гарант исеме (тиешле гавами-хокукый белем бирү - жирлек) һәм гарант исеменнән гарантия биргән орган исеме;

2) бенефициарның исеме;

3) принципал исеме;

4) гарантия бирелә торган йөкләмә (исеме, бәяләмә датасы һәм номеры (ул булганда), төп йөкләмәнең гамәлдә булу срогы яисә аның буенча йөкләмәләренә үтәү срогы, яктарның исемнәре, төп йөкләмәләренә башка житди шартлары күрсәтелә);

5) гарантия буенча гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;

6) гарантия бирү нигезләре;

7) гарантиянең үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керә торган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу вақыты;

9) гарантияле очракны билгеләү, гарантия үтәү турында бенефициарның таләпләрен күрсәтү срогы һәм тәртибе;

10) гарантияне чакыртып алу нигезләре;

11) гарантия буенча гарант тарафыннан йөкләмәләренә башкару тәртибе;

12) гарантия суммасын тулы күләмдә яисә гарантия үтәгәндә, үтәгәндә (башка нигезләрдә туктатылганда) тулы күләмдә яисә гарантия белән тәэмин ителгән принципалның йөкләмәләренә нинди дә булса өлешендә һәм гарантиядә билгеләнгән башка очрактарда киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка үзгәртелә алмаган төп йөкләмәләр шартлары;

15) муниципаль гарантия буенча бенефициар гаранты тарафыннан түләнгән акчаларны кайтару принцибына гарант таләбе булу яисә булмау (принципалга, регресска гарантның регресс таләбе);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, гарантның норматив хокукый актларында, гарант исемнен гарантияне бирүче орган актларында билгеләнгән белешмәләр.

7. Гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын күздә тотмаган муниципаль гарантия бары тик хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелергә мөмкин, акцияләренә 100 проценты (өлешләре) жирлеккә муниципаль гарантия бирә торган муниципаль гарантияне бирә торган муниципаль гарантиягә ия булырга мөмкин.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата белән яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) житү белән билгеләнә.

9. Бенефициарның алдан язмача ризалыгыннан башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртәргә хокуксыз.

10. Гарантка карата таләпнең муниципаль гарантия буенча кабул ителгән бенефициары, күрсәтелгән хокукларны, муниципаль гарантия белән тәэмин ителә торган принципал (эмитент) йөкләмәләрен үтәү, облигациягә хокукларны яңа хужага (сатып алуыга) күчүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле кәгазьләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшыру (күчү) керми, гарантның алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләр буенча) тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелгән очрактарда һәм нигезләрдә гарант тарафыннан (шул исәптән әлеге статьяның 6 пунктчындагы 14 пунктчысында күрсәтелгән төп йөкләмәләр гарантының алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелгән очракта), шулай ук әлеге статьяның 7 пунктчында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясындагы 5 пунктчында билгеләнгән бурычны үтәмәгән очракта да) чакыртып алына.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турындагы бенефициарның таләбе (гарантияне башкару турындагы бенефициарның таләбе) гарантия белән билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка белдерелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициарның таләпләре гарантиядә билгеләнгән тәртиптә язма рәвештә гарантка гарантиядә күрсәтелгән документлар белән күрсәтелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантия һәм муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән сроктан иртәрәк гарантияне үтәү турындагы таләпләренә, шул

исэптэн, йөклэмэ гарантиялэре белэн тээмин ителгэн гарантиялэрне үтэү срогы якынлашып килүче дип саналган вакыйгалар (хэллэр) килеп чыккан очракта, күрсэтергэ хокуксыз.

14. Гарант гарантияне үтэү турында бенефициар талэбе куелу турында принципалга хэбэр итэргэ һәм талэпнең күчөрмөсөн принципалга тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядэ билгелэнгэн вакытта күрсэтелгэн талэпкэ кушымта итеп бирелгэн документлар белэн гарантияне үтэү турындагы бенефициарның талэбен нигезлэү предметына һәм талэп гарантиясе шартларына һәм аңа кушып бирелгэн документларга туры килү-килмөвөн карарга тиеш.

16. Гарантияне башкару турында бенефициарның һәм аңа кушымта итеп бирелгэн документларның талэплэре нигезсез һәм (яисэ) тиешле гарантиялэр шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарның түбэндэге очрактарда талэплэрен канэгатылэндерүдэн баш тарта:

1) талэп һәм (яисэ) аңа кушымта итеп бирелгэн документлар гарантия (гарантиянең гамэлдэ булу срогы) бирелгэн вакыт тэмамланганнан соң гарантка күрсэтелгэн;

2) талэп һәм (яисэ) аңа кушымта итеп бирелгэн документлар билгелэнгэн гарантияне бозып гарантка күрсэтелгэн;

3) талэп һәм (яисэ) аңа кушымта итеп бирелгэн документлар гарантия шартларына туры килми;

4) бенефициар принципал һәм (яисэ) өченче затлар тарафыннан тэкьдим ителгэн принципал гарантиялэре белэн тээмин ителгэн йөклэмэлэрне тиешенчэ үтэүне баш тарткан;

5) гарантиядэ билгелэнгэн башка очрактарда.

17. Муниципаль гарантияне һәм (яисэ) аңа кушымта итеп бирелгэн документларны башкару турындагы бенефициар талэбе муниципаль гарантиянең нигезлэнмэгэн һәм (яисэ) тиешле шартларына туры килми дип танылган очракта, гарант бенефициарга аның талэбен канэгатылэндерүдэн баш тарту турында хэбэр итэргэ тиеш.

18. Гарант, принципалны күз алдына китерергэ мөмкин булган бэхэс бенефициары талэплэренэ каршы торырга хокуклы. Гарант хэтта принципал алардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очракта да каршы килү мэгьлүматларына хокукны югалтмый.

19. Гарантиянең һәм аңа кушымта итеп бирелгэн документларның үтэлеше турында бенефициар талэбе расланган очракта, гарант гарантиядэ билгелэнгэн срукта гарантия буенча йөклэмэне үтэргэ тиеш.

20. Муниципаль гарантия белэн каралган бенефициар алдында гарантның йөклэмэсе гарантия белэн тээмин ителгэн принципалның вакыты чыккан йөклэмэлэре күлэмэндэ, эмма гарантия суммасыннан артмаган күлэмдэ акча түлэү белэн чиклэнэ.

21. Муниципаль гарантия буенча бенефициар алдында гарантны билгелэү туктатыла:

1) гарантиядэ билгелэнгэн күлэмдэ бенефициар гарантиясен түлэп;

2) ул бирелгэн (гарантиянең гамэлдэ булу вакыты) гарантиядэ билгелэнгэн вакыт узгач;

3) гарантия белэн тээмин ителгэн принципалның принципалга һәм (яисэ) өченче затлар тарафыннан үтэлгэн очракта йэ күрсэтелгэн йөклэмэлэрне башка нигезлэр буенча туктаткан очракта (бенефициар тарафыннан күрсэтелгэн гарантка һәм (яисэ) судка гарантияне үтэү турындагы талэпнең булуына карамастан);

4) бенефициарның гарантия буенча үз хокукларыннан баш тартуы нэтижэсендэ, аның гарантына һәм (яисэ) гарантия буенча аның йөклэмэлэреннэн гарантны азат итү турында язма гаризасын кире кайтару юлы белэн, мондый гарантия буенча бенефициарларның фактта булмавы һәм килэчэктэ алар барлыкка килү өчен нигезлэр булмау шартларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1151 статьясында каралган гарантка кире кайту нэтижэсендэ;

5) гарантия бирелгэн принципалның йөклэмэсе билгелэнгэн вакытта барлыкка килмэсэ;

6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындагы гарантка таләпне белдергәннән соң (шул исәптән принципалны бетерү белән бәйлә рәвештә һәм (яисә) бенефициарны һәм (яисә) бенефициарны юкка чыгаруга бәйлә рәвештә) төп йөкләмәне туктатып яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип тану;

7) бенефициар белән башка затка бирелгән очракта яисә бенефициарның гарантия, хокуklar һәм (яисә) бурычларның гарантия буенча гарантка карата таләпләрнең, гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка (күрсәтелгән хокуklarны (хокуklarны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә облигациягә хокуklarның яңа хужасына (сатып алуыга) күчүгә, гарантия белән тәмин ителә торган принципалның (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйлә рәвештә, кыйммәтле кәгазьләр турындагы таләпне (хокуklarны һәм бурычларны) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырудан (күчүдән) тыш) тыш);

8) принципал белән башка затка тапшырылган яисә хокуklar һәм (яисә) бурыч (бурыч) принципалына караган башка нигезләр буенча гарантның алдан язмача ризалыгыннан башка, төп йөкләмәләр буенча икенче затка күчкән очракта;

9) гарантияне гарантиядә күрсәтелгән очраklарда һәм нигезләрдә чакыртып алу нәтижәсендә;

10) гарантиядә билгеләнгән башка очраklарда.

22. Аның буенча гарант йөкләмәләре туктатылганнан соң, бенефициар белән гарантия тоту күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокуklar бенефициары өчен сакланмый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында билгеле булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Муниципаль гарантияне бәяләүгә яки туктатуга китерерлек хәлләр барлыкка килү турында билгеле булган Бенефициар һәм принципал бу турыда гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китерсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелсә, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет дефицитын финанслау чыганаclарында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләренә үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Әгәр муниципаль гарантияне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китермәсә йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантына бирелүгә бәйлә булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акчалар тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарантка гарант тарафыннан тулы күләмдә яисә гарантия буенча йөкләмәләреннән нинди дә булса өлешендә түләнгән, яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка бирелгән хокуklarны үтәү тәртибендә түләнгән акчаларны регресс тәртибендә кайтару исәбенә алынган акчалата чаралар бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәмин ителә торган кредитлар һәм заемнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәмин ителгән кредит (заем) акчаларыннан максатчан файдаланмау факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләренә үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнары, муниципаль гарантия бирү турындагы шартнамәдә билгеләнгән җаваплы була.

29. Бенефициарлар билгеле булмаган затлар даирәсе булган йөкләмәләренә тәмин итүгә бирелә торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләр бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләр бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет коды һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карар белән билгеләнә.

27 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр.

1. Авыл жирлеге исемнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр муниципаль кыйммәтле кәгазьләр дип таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр Эмитенты булып жирлек уставына муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы бирелгән башкарма комитет тора.

3. Жирлек тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең төрләре, аларның эмиссия һәм мөрәжәгать итү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

28 статья. Жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертларның рәвешләре.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар түбәндәге формада бирелә:
муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр; башка бюджетара трансфертлар.

Жирлек бюджетыннан бюджетара трансфертлар (төзелгән килешүләр нигезендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлардан тыш) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирлекләр бюджетыннан бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләрендә билгеләнгән шартларны үтәгәндә бирелә.

Жирле бюджетлардан бюджетара трансфертлар бирү максатлары, тәртибе һәм шартлары Татарстан Республикасы законнары һәм (яисә) башка норматив хокукый актлар нигезендә кабул ителгән килешүләр белән билгеләнә.

29 статья. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр.

1. Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетыннан субсидияләр Татарстан Республикасы бюджетына бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә Район бюджетында карала.

30 статья. Жирлек бюджетына Район бюджетыннан субсидияләр.

1. Татарстан Республикасы Бюджет кодексының Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә кабул ителә торган Район Советы карарларында каралган очракларда һәм тәртиптә жирлекләр бюджетларына жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында Район бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләргә бирү максатлары һәм шартлары Район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган жирле администрацияләр арасындагы килешүләр белән билгеләнә.

31 статья. Жирлекләр бюджетларына башка бюджетара трансфертлар Район бюджетыннан.

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм аларга тиешле Татарстан Республикасы законнары, жирлекләр бюджетларына таләпләре нигезендә кабул ителә торган Район Советы карарларында каралган очракта һәм тәртиптә Район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар бирелергә мөмкин.

32 статья. Авыл жирлегә алдында акчалата йөкләмәләр.

1. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурыч булып билгеле бер датага жирлек алдында акчалата йөкләмә нигезендә түләнергә тиешле акчалар суммасы тора.

2. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр жирлекнең финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдында акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән чыгару һәм торгызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдында мондый йөкләмәләргә үтәүне тәмин итә торган акчалата йөкләмәләргә (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм алыш-бирешләргә исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләпләр хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Килешү нигезендә башкасы билгеләнмәгән очракта, жирлек алдында акчалата йөкләмәләр жирлек бюджетының бердәм сәетына акчалар күчәреп кәңнән башкарылган дип санала.

II бүлек. БЮДЖЕТ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

33 статья. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сәоклары

1. Бюджет проектын төзү жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм сәокларда Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет проектын кушу тәртибендә гамәлгә ашырыла.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясе Президентының бюджет юлламасында;

- Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисадый үсешен фаразлау;

- бюджет юнәлешләренең төп юнәлешләре. чираттагы финанс елына һәм план чорына салым һәм бурыч сәясәте;

- муниципаль программаларда.

3. Бюджет проектын төзү өчен түбәндәгеләр турында белешмәләр кирәк:

- бюджет проекты эшләнә башлаган вакытка Россия Федерациясенең салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, жирлек Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив-хокукий актлары;

- федераль, региональ, жирле салымнар һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан жирлек бюджетына чигерүләр нормативлары;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләре бюджетларынан бирелә торган түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча кире кайтарылмый торган кертемнәрнең һәм (яисә) салым керемнәренең фаразлана торган күләме;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләреннән тапшырыла торган чыгымнар төрләре һәм күләмнәре.
муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә норматив-финанс чыгымнары.

34 статья. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы.

1. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы кимендә өч елга эзерләнә.
2. Жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан хуплана һәм жирлек Советына бюджет проектын кертү белән бер үк вакытта жирлек Советына жибәрелә.
3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразы план чоры параметрларын төгәлләштерү һәм план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән эшләнә.
4. Жирлек бюджеты проектын төзү яисә карау барышында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

35 статья. Бюджет керемнәрен фаразлау.

1. Бюджет керемнәре жирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы нигезендә жирлек бюджеты турындагы карар проектын жирлек Советына кертү көненә гамәлдәге шартларда Россия Федерациясенең салым һәм жыемнар турындагы законнарын, шулай ук Россия Федерациясе законнарын, Татарстан Республикасы законнарын һәм жирлек Советының салым булмаган керемнәрен билгели торган муниципаль хокукый актларын закон чыгару нигезендә фаразлана.

36 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру.

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру районның финанс-бюджет палатасында гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләренә үтәүгә бүленә торган тәртиптә һәм методика нигезендә гамәлгә ашырыла.
2. Гамәлдәге чыгым йөкләмәләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләре дигәндә түбәндәгеләр аңлашыла: закон, муниципаль хокукый актлар, килешүләр һәм килешүләр нигезендә аларның күләме агымдагы финанс елында, чираттагы финанс елында яисә план чорында, үз көчен югалткан дип танылуга йә агымдагы финанс елында бюджет акчаларын алучылар тарафыннан күрсәтелгән законнарны һәм муниципаль хокукый актларны үтәүгә төзелгән шартнамәләренә һәм килешүләренә дә кертеп, тиешле йөкләмәләренә үтәүгә каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен арттырып үзгәртүгә.
3. Кабул ителә торган йөкләмәләренә үтәүгә бюджет ассигнованиеләре дигәндә, законнарга, муниципаль хокукый актларга, агымдагы финанс елында яисә план чорында кабул итүгә яисә үзгәртүгә тәкъдим ителә торган килешүләргә һәм килешүләргә нигезләнгән ассигнованиеләр, составы һәм (яисә) күләме законнарга, муниципаль хокукый актларга, күрсәтелгән законнарны һәм муниципаль хокукый актларны үтәү өчен бюджет акчаларын алучылар тарафыннан төзелергә тиешле шартнамәләренә һәм килешүләренә дә кертеп, агымдагы финанс елында каралган бюджет ассигнованиеләре күләмен арттырып кабул итү яисә үзгәртү аңлашыла.
4. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль биремне исәпкә алып, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

37 статья. Муниципаль программалар.

1. Жирләүнең муниципаль программалары (алга таба - муниципаль программалар) Жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны гамәлгә ашыру сроклары үзләре билгели торган тәртиптә Поселениең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Муниципаль программалар эшләү һәм күрсәтелгән программаларны формалаштыру һәм гамәлгә ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе Поселение Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс ягынан тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме жирлек бюджеты чыгымнарының һәр максатчан маддәсе буенча жирлек бюджетының программаны раслаган муниципаль хокукый акты нигезендә раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр жирлекнең башкарма комитеты билгеләгән срокларда расланырга тиеш.

Муниципаль программалар үз көченә кәргән көннән алып ике айдан да соңга калмыйча бюджет турындагы карарга туры китерелергә тиеш.

3. Һәр муниципаль программа буенча Поселения ел саен аны гамәлгә ашыруның нәтижәләгенә бәя бирә. Күрсәтелгән бәяләүне үткәрү тәртибе һәм аның критерийлары Поселение Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча Поселение башкарма комитеты тарафыннан элек расланган муниципаль программаның чираттагы финанс елыннан башлап аны туктату яисә үзгәртү кирәклегә, шул исәптән муниципаль программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегә турында карар кабул ителергә мөмкин.

III кисәк. БЮДЖЕТ ТУРЫНДА КАРАНЫ КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

38 статья. Гомуми нигезләмәләр.

1. Жирлек бюджеты турындагы карарда бюджет керемнәренә гомуми күләме, чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарның гомуми күләме, дефицит (профицит) керә торган бюджетның төп характеристикалары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән башка күрсәткечләр булырга тиеш;

2. Жирлек бюджеты турындагы карар белән түбәндәгеләр раслана:

- жирлек бюджеты керемнәренә баш администраторлары исемлегә;
- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторлары исемлегә;

- бюджет ассигнованиеләрен жирлек бюджеты акчаларын баш урнаштыручылар буенча чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, чыгымнар төрләре төркемнәре буенча бүлү,

- гавами норматив йөкләмәләренә үтүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

- чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 2,5 проценты күләмендә, план чорының икенче елында, максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча, бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 5 проценты күләмендә;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы;

- муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел арта барган елның 1 гыйнварына торышы буенча, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп, муниципаль эчке бурычның югары чиге;

- бюджет ассигнованиеләрен бюджетлар чыгымнары классификациясенә чираттагы финанс елына һәм план чорына бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, чыгымнар төрләре төркемнәре буенча бүлү;

- тиешенчә Россия Федерациясә Бюджет кодексында билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә жирлек Советының муниципаль хокукый актлары белән кабул ителгән күрсәткечләр.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга жирлек бюджеты проектының планлаштырылган чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Жирлек бюджетының план чоры параметрларын үзгәртү жирлек Советының муниципаль хокукый акты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту йә бюджет ассигнованиеләре чыгымнарының ведомство структурасына өстәмә максатчан маддәләр һәм (яисә) жирлек бюджеты чыгымнары төрләре буенча өстәмә максатчан ассигнованиеләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шартлыча расланган (расланган) чыгымнар дигәндә, бюджет чыгымнары классификациясә нигезендә план чорында бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

5. Жирлек бюджеты турындагы карар белән, жирлек бюджеты чыгымнарының тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) гомуми күләмнән тыш, жирлек бюджеты турындагы карар белән билгеләнгән максатларга чираттагы финанс елыннан башлап кертелгә (бюджетта чагылыш табарга) тәкъдим ителә торган аерым төр салым булмаган керемнәр буенча бюджет керемнәреннән файдалану каралырга мөмкин.

39 статья. Жирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта бирелә торган документлар һәм материаллар.

Жирлек бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

- бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм жирлекнең салым сәясәтенең чираттагы финанс елына һәм план чорына төп юнәлешләре;

- ағымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә якынча йомгаклар һәм ағымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә көтелгән нәтижәләре;

- жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразын;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәренә гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, дефициты (профициты) йә урта сроклы финанс планы;

- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел арта барган елның 1 гыйнварына торышы буенча;

- ағымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- жирлек Советы, контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс органы белән каршылыклар барлыкка

килгән очракта тапшырыла торган бюджет сметалары проектлары;

-Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм жирлек уставында билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

40 статья. Жирлек Советына бюджет турында карар проектын кертү.

1. Жирлек башкарма комитеты житәкчесе чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын жирлек Советына агымдагы елның 15 ноябрәннән дә соңга калмыйча кертә.

2. Жирлек Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карары проекты тарафыннан расланган план чоры бюджетының күрсәткечләрен төгәлләштерү һәм төзелә торган бюджетның икенче ел план чоры күрсәткечләрен раслау күздә тотыла.

Планлаштырылган чорга караган өлештә чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында жирлек Советы карары нигезләмәләренең үз көчен югалткан дип танылган очракта, әлеге статьяның 6 пункты нигезендә жирлек Советының чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты турындагы карары проектын чираттагы финанс елы һәм төзелә торган бюджетның план чоры күрсәткечләрен раслау карала.

3. Расланган жирлек бюджетының план чоры параметрларын төгәлләштерү түбәндәгеләрне күздә тоту:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын карау предметы булган төгәлләштерелгән күрсәткечләрен раслау;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау йә аңа тиешле бюджет чыгымнарының өстәмә максатчан маддәләре һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

4. Әгәр чираттагы финанс елында һәм план чорында бюджет ассигнованиеләренең чик күләме муниципаль жирлек Советының карарлар белән билгеләнгән чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү өчен житәрлек булмаса, жирлек башкарма комитеты чираттагы финанс елында һәм жирлек Советы карарларының план чорында чираттагы финанс елында һәм чираттагы финанс елында финанслау чыганакалары белән тәмин ителмәгән һәм (яисә) план чорында үз көченә керү (гамәлне туктатып тору) срокларын үзгәртү турында жирлек Советы карарлары проектларын жирлек Советына кертә.

41 статья. Жирлек Советы турындагы карар проектын карау.

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты кертелгәннән соң 3 эш көне эчендә жирлек башлыгы аны районның контроль-хисап палатасына экспертиза үткөрү өчен жиберә.

Районның контроль-хисап палатасы 10 (ун) эш көне эчендә, ачыкланган очракта, әлеге проект кимчелекләрен күрсәтеп, бюджет турында карар проектын бәяләмә эерли.

Совет депутатлары эерләгәндә районның контроль-хисап палатасы бәяләмәсе жирлек бюджеты турындагы карар проектына төзәтмәләр керткәндә исәпкә алына.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карарның кертелгән проекты районның контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән комиссиягә, шулай ук жирлек Советы депутатларына карауга жиберелә.

3. Жирлек Советы рәисе карары белән жирлек бюджеты турында карар проекты буенча килештерелмәгән мәсьәләләр барлыкка килгән очракта, жирлек башкарма комитеты һәм Жирлек Советы вәкилләренең бертигез саны керә торган килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин.

Килешү комиссиясе жирлек бюджеты турындагы карар проектын беренче һәм икенче укылыш арасында бәхәсле мәсьәләләрне карый.

4. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турындагы карар 2 (ике) эш көне дәвамында имза салу өчен жирлек башлыгына жибәрелә.

5. Жирлек бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң жиде көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга тиеш.

42 статья. Бюджет турындагы карарны раслау сроклары һәм чираттагы финанс елына бюджет турындагы карар кабул ителмәү нәтижәләре.

1. Жирлек бюджеты турындагы карар карар каралырга, Жирлек советы тарафыннан расланырга, Жирлек башлыгы тарафыннан имзаланырга һәм чираттагы финанс елы башланганчы игълан ителергә тиеш.

Жирле үзидарә органнары үз компетенцияләре чикләрендә бюджет турында кабул ителгән карарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм халыкка житкерүне тәэмин итү буенча мөмкин булган барлык чараларны күрергә тиеш.

2. Бюджет турындагы карар чираттагы финанс елына үз көченә кермәгән очракта, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV кисәк. БЮДЖЕТ ҮТӘЛЭШЕ

43 статья. Жирлек бюджетын үтәү нигезләре.

1. Жирлек бюджетын үтәү Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә.

2. Жирлек бюджетын үтәү бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

Жирлек бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте казначылык органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

44 статья. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше.

Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлешен түбәндәгеләр күз алдында тоталар:

- бюджет законнарында билгеләнгән агымдагы финанс елында гамәлгә ашырыла торган нормативлар буенча бүленә торган Россия Федерациясе бюджет системасына салым, жыемнар һәм башка керемнәр бүлүдән Татарстан Республикасы бюджеты һәм башка законнары турындагы карар һәм бюджет законнары, казначылык счетлары нигезләмәләре нигезендә жирлек бюджетына керемнәр һәм башка керемнәргә исәпкә алу һәм бүлү буенча операцияләргә гамәлгә ашыру һәм кире кайтару өчен кабул ителгән муниципаль хокукый актлар нигезендә жирлек бюджетының бердәм санына керемнәр бүлүдән керемнәр кертү;

- артык бүленгән суммаларны күчү, артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны кире кайтару, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык түләтелгән суммаларга исәпләнгән процентлар суммалары;

- салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык түләтелгән суммаларны исәпкә алу;

- артык түләнгән яисә артык түләтелгән салымнар, жыемнар һәм бүтән түләүләргә кире кайтаруны (исәпләүне, төгәлләштерүне) гамәлгә ашыру өчен кирәкле суммаларны, шулай ук мондый кире кайтаруны вакытында башкармаган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетның бердәм саныннан артык түләтелгән суммаларны һәм процентларны кире кайтару өчен процентлар суммасын күчү.

45 статья. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

1. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше бюджет законнары һәм әлеге Нигезләмә таләпләрен үтәгән килеш гамәлгә ашырыла.

2. Бюджетны чыгымнар буенча үтәү түбәндәгеләрне күздә тот:

- бюджет йөкләмәләрен кабул итү;
- акча йөкләмәләрен раслау;
- акча йөкләмәләрен түләүне санкцияләү;
- акча йөкләмәләрен үтәүне раслау.

Бюджет акчаларын алучы агымдагы финанс елында бюджет йөкләмәләре лимитлары дәрәжәсенә җиткерелгән чикләрдә бюджет йөкләмәләрен ала.

Бюджет акчаларын алучы муниципаль контрактлар, физик һәм юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар яисә законнар, башка хокукый актлар, килешү нигезендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә.

3. Бюджет акчаларын алучы казначылык түләүләрен башкару турындагы күрсәтмәләр (алга таба - күрсәтмә) һәм аларны түләүне санкцияләү өчен кирәкле башка документлар нигезендә бюджет акчалары исәбеннән акча йөкләмәләре түләү бурычын раслый.

4. Акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә акча йөкләмәләрен түләү тәртибендә каралган документлар булуын тикшергәннән соң рөхсәт язуын (акцептны) башкару рәвешендә гамәлгә ашырыла.

Акчалата йөкләмәләрне түләү (гавами норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләрдән тыш) бюджет йөкләмәләре лимитлары алучыларга җиткерелгән бюджет акчалары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Халык алдындагы норматив йөкләмәләр буенча акчалата йөкләмәләр түләү җирлек бюджеты акчаларын алучыларга бюджет йөкләмәләре лимитлары җиткерелгән чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау бюджет акчаларын физик яисә юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары файдасына бердәй сәхтан чыгаруны раслый торган күрсәтмәләр нигезендә гамәлгә ашырыла, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчаларын үтәү буенча түләүсез операцияләр үткәрүне раслый торган башка документларны тикшерүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

46 статья. Бюджет язмасы

1. Җирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең (бүлүчеләрнең) бюджет язмалары җыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм аларга җиткерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет язмасын раслау һәм аңа үзгәрешләр кертү җирлек бюджеты акчаларын баш бүлүче (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Чыгымнар буенча бюджет язмасы күрсәткечләре ведомство буйсынуындагы бюджет акчаларын тотучыларга һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга, бюджет акчаларын чираттагы финанс елы башына кадәр, бюджетта каралган законнарда каралган җирлек бюджеты белән вакытлыча идарә иткәндә, җиткерелә.

3. Бюджет язмаларын төзү һәм алып бару тәртибе җирлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең (күрсәтмә бирүченең) хокукын яисә бурычын чыгымнар төрләренең элементлары (ярдәмче төркемнәре һәм элементлары) кодлары буенча расланган күрсәткечләрне, шулай ук дәүләт идарәсе секторының операцияләр классификациясе кодларын төгәлләштерүне гамәлгә ашырырга мөмкин.

4. Төп бүлүченең (күрсәтмә бирүченең) чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне җыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә үзгәртү, җыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмигә генә рөхсәт ителми.

47 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтәлеше.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджетны үтәү бюджет язмасы нигезендә бюджет дефицитын финанслау чыганакаларының баш администраторлары,

администраторлары тарафыннан бюджет язмасы нигезендә бюджет язмасы нигезендә гамәлгә ашырыла, моңа бюджет законнары положениеләре нигезендә жирлек бюджетының бердәм сәтеындагы акчаларның калган өлешләре белән идарә итү операцияләре керми.

48 статья. Жирлек бюджетын үтәгәндә жирлек бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәрдән файдалану.

Жирлек бюджетын үтәгәндә жирлек бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәренң гомуми күләменнән фактта алынган керемнәр Россия Федерациясә Бюджет кодексының 217 статьясындагы 3 пункттында каралган күләмдә бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмиçә, муниципаль бурычларны каплауга, шулай ук жирлекнең гавами норматив йөкләмәләрен үтәүгә, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 217 статьясындагы 3 пункттында каралган күләмдә, бюджет ассигнованиеләре житмәгән очракта, жибәрелергә мөмкин.

Максатчан билгеләнеше булган физик һәм юридик затлардан, шул исәптән әлегә Нигезләмәненң 32 статьясындагы 3 пункттында билгеләнгән тәртиптә жирлек бюджетына керә торган, жирлек бюджетын үтәгәндә жирлек бюджеты турында карар белән расланган керемнәрдән тыш фактта алынган субсидияләр, субвенцияләр һәм кире кайтарылымый торган башка бюджетара трансфертлар, агымдагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертмиçә, бюджет язмасына үзгәрешләр кертәп, жирлек бюджеты чыгымнарын арттыруга жибәрелә.

49 статья. Агымдагы финанс елын тәмамлау.

1. Жирлек бюджетын үтәү операцияләре 31 декабрьдә, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 242 статьясындагы 2 пункттында күрсәтелгән операцияләрдән тыш, тәмамлана.

Агымдагы финанс елында жирлек бюджетын үтәү операцияләрен төгәлләү Россия Федерациясә Бюджет кодексы һәм әлегә статья таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм агымдагы финанс елын финанслауның иң чик күләмнәре үз эшчәнлеген 31 декабрьдә туктаталар.

3. Агымдагы финанс елында субсидияләр, субвенцияләр һәм максатчан билгеләнештәге башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертлар бюджет керемнә кире кайтарылырга тиеш, аннан алар бирелгән иде.

Агымдагы финанс елында файдаланылмаган максатчан билгеләнештәге субсидияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турында жирлек бюджетының бюджет акчалары баш администраторы карары нигезендә, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калдыгыннан артмаган күләмдә чираттагы финанс елында күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына бюджет чыгымнарын финанс белән тәәмин итү өчен элек бирелгән бюджет керемнә кайтарылырга мөмкин.

V кисәк. БЮДЖЕТ ХИСАБЫН ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

50 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында бюджет исәбе һәм хисаплылык.

1. Бюджетны исәпкә алуның һәм бюджет хисаплылығының бердәм методологиясә һәм стандартлары бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә Россия Федерациясә Финанс министрлығы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисабы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) бюджет үтәлеше турында хисап;

2) бюджет үтәлеше балансы;

3) эшчәнлекнең финанс нәтижеләре турында хисап;

4) акча чараларының хәрәкәте турында хисап;

5) аңлатма язуы.

2. Жирлекнең бюджет хисабы еллык була. Бюджет үтәлеше турында хисап квартал саен исәпләнә.

Агымдагы елның беренче кварталында, яртыеллыгында һәм тугыз аенда бюджетның үтәлеше турында хисап Поселение Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм районның контроль-хисап палатасына, хисап тапшыру срогы чыкканнан соң ун көннән дә соңга калмыйча, Поселение советына һәм районның контроль-хисап палатасына жибәрелә.

Бюджет үтәлеше турында еллык хисап Жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

51 статья. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү.

1. Бюджет үтәлеше турында еллык хисап аны Советта каралганчы тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчалары баш администраторларының бюджет хисапларын тышкы тикшерүне үз эченә ала һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләргә тиеш.

2. Бюджет үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып, Жирлек Советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә районның контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Жирлекнең башкарма комитеты аңа бәяләмәне эзерләү өчен быелның 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү бер айдан да артмаган срокта уздырыла. Бюджет үтәлеше турындагы хисапка Бәяләмә бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисабының еллык бюджет хисабын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә эзерләнә.

4. Бюджетның үтәлеше турында еллык хисапка Бәяләмә жирлек Советының контроль-хисап палатасы һәм Жирлекнең башкарма комитетына тапшырыла.

52 статья. Жирлек Советының жирлек бюджетының үтәлеше турында хисап бирү.

1. Ел саен 1 майдан да соңга калмыйча, Халык жирлегә башкарма комитеты житәкчесе Жирлек советына хисап финанс елы өчен бюджет үтәлеше турында хисап тапшыра.

2. Бюджет үтәлеше турында еллык хисап белән бер үк вакытта түбәндәгеләр тапшырыла:

- хисап финанс елында жирлек бюджетының үтәлеше турында карар проекты;
- жирлек бюджетын үтәү балансы;
- эшчәнлекнең финанс нәтижәләре турында хисап;
- акча чараларының хәрәкәте турында хисап;
- бюджет һәм бюджет хисаплылыгы үтәлешенә анализ булган аңлатма һәм муниципаль биремне үтәү турындагы белешмәләр һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрен файдалануның башка нәтижәләре;
- узган финанс елында жирлекнең социаль-икътисадый үсеше йомгаклары турында хисап;
- жирлек башкарма комитетының резерв фондыннан файдалану турында хисап;
- жирлек бюджетыннан бирелгән бюджет кредитларын бирү һәм каплау турында хисап;
- муниципаль гарантияләр турында белешмәләр;
- алынмаларның төрләре буенча муниципаль алынмалар турында белешмәләр;
- муниципаль бурыч структурасы турында белешмәләр;
- муниципаль мөлкәтгән файдаланудан алынган керемнәр турында белешмәләр;
- Россия Федерациясенә бюджет законнарында каралган башка хисаплылык.

3. Совет утырышында Жирлек башкарма комитеты житэкчесенен район контроль-хисап палатасы рәисенен бюджет үтөлеше турындагы доклады тыңлана.

4. Бюджетның үтөлеше турында фикер алышу һәм хисапны карау йомгаклары буенча Поселения Советы жирлек бюджеты үтөлеше турындагы хисапны раслау һәм жирлек Советы тарафыннан тиешле карар кабул итү яисә жирлек бюджетының үтөлеше турындагы карарны кире кагу турында карар кабул итә.

5. Жирлек бюджетының үтөлеше турындагы карар Совет тарафыннан кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрен дәрәс түгел яисә тулы чагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокта кабат тапшыру өчен кайта.

53 статья. Жирлек бюджетының үтөлеше турында карар.

Жирлек бюджетының үтөлеше турындагы карар белән, жирлек бюджетының керемнәренен, чыгымнарының һәм дефицитының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен бюджетның үтөлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында жирлек бюджетының үтөлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- жирлек бюджеты керемнәрен классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджеты керемнәре;

- жирлек бюджеты керемнәренә карый торган дәүләт идарәсе секторының керем төрләре кодлары, керемнәренен подвидалары, операцияләренен классификациясе буенча бюджет керемнәре;

- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;

- бюджет чыгымнары классификациясенен бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;

- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары классификациясе кодлары буенча жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакалары;

- бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакаларына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләр классификациясенен бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганакалары төркемнәре, төркемчәләре, статьялары, төрләре буенча бюджетны финанслау чыганакалары.

Жирлек бюджетын үтәү турындагы карар белән жирлек бюджетын үтәү турындагы карар өчен жирлек Советының бюджет законнарында һәм муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

VI бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЬ

54 статья. Муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар.

1. Тышкы муниципаль финанс контроле районның контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегенә булып тора.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле районның финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлегенә булып тора.

3. Муниципаль финанс контроле органнарының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

